

Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000210186
Datum:	24 maart 2025
Opsteller:	J.M. van Ittersum
Portefeuillehouder:	Wethouder W. Mazier
Onderwerp:	Adviseur Participatie

Het college van B&W besluit:

De raad voor te stellen om scenario 1 verder uit te werken en dit voorstel integraal af te wegen bij de kadernota.

Inleiding

Aanleiding

De Rekenkamer Ermelo-Harderwijk heeft de praktijk van inwonersparticipatie onderzocht. De centrale vraag in het onderzoek luidde: "Hoe is in de gemeente Harderwijk inwoners- en overheidsparticipatie vormgegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming?" De Rekenkamer Ermelo-Harderwijk heeft in het rapport 'Participatie in Harderwijk' een aantal concrete aanbevelingen gedaan aan het college van B&W over (de inbedding van) participatie in de gemeentelijke organisatie.

Het zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de organisatie voor participatietrajecten is een van de aanbevelingen vanuit de rekenkamer. In reactie op deze aanbeveling heeft het college aangegeven dat voor het opzetten van participatietrajecten kennis, vaardigheden en ervaring nodig is. Hierbij heeft het college voorgesteld om dit te betrekken bij het actualiseren van het participatiebeleid.

Ondertussen wordt vanuit team communicatie opgemerkt dat beleidsadviseurs en Projectleiders het team communicatie regelmatig om advies vragen over het inrichten van een participatieopgave. Hiermee lijkt team communicatie het aanspreekpunt voor participatietrajecten te zijn geworden. Hoewel participatie en communicatie vaak hand-in-hand gaan, zijn het twee verschillende takken van sport. Ook uit een inventarisatie onder projectleiders en beleidsadviseurs blijkt dat er een noodzaak wordt gevoeld om terug te kunnen vallen op de kennis en kunde van een 'participatieadviseur'. Deze specialistische kennis wordt op dit moment binnen de verschillende beleidsterreinen gemist.

Hoewel er dus eerder - als reactie op het rekenkameronderzoek - is aangegeven om een aanspreekpunt voor de ambtelijke organisatie te betrekken bij het actualiseren van participatiebeleid, blijkt er meer druk op het inrichten van dit aanspreekpunt te liggen dan aanvankelijk gedacht. Vanuit dit oogpunt zijn er twee scenario's:

1. Stel een participatieadviseur aan

In dit scenario wordt een participatieadviseur aangesteld als (nieuwe) vakspecialist. Deze functionaris adviseert, coacht, betreft en ondersteunt de ambtelijke organisatie en het bestuur met betrekking tot participatie. De participatieadviseur ontwerpt trajecten en voert deze trajecten uit. Soms als adviseur, maar soms ook als kartrekker. De adviseur weet wat er speelt in de samenleving en in de projectgroepen. De functionaris kan op verschillende manieren worden ingebed in de ambtelijke organisatie.

Uit navraag blijkt dat gemeenten Ermelo en Zeewolde op dit moment geen behoefte voor een participatieadviseur lijken op te merken. Daarom zal de adviseur in dit scenario alleen door gemeente Harderwijk worden aangesteld. Hierdoor kan de taak van de adviseur worden ingevuld zoals dat passend is voor Harderwijk. De rol kan zich beperken tot een adviesrol of worden uitgebreid met de uitvoering van het gekozen participatietraject en de verwerking van de opbrengsten van het traject.

2. Opleiden van participatiecoaches

In dit scenario wordt participatie niet gezien als een specialisme, maar als een deskundigheid / competentie die aangewezen beleidsadviseurs en/of project-of programmamanagers moeten hebben. Een voordeel is de brede kennis van participatie die hiermee binnen de organisatie ontstaat. De oplossing vraagt minder of geen investering in extra personele capaciteit en de (eenmalige) opleidingskosten zijn te overzien.

Het nadeel van dit scenario is dat participatie geen specialisme wordt. Het ontkracht de gedachte dat participatie een vak is. Daardoor blijft de vraag of er wel altijd de juiste vorm van participatie wordt gekozen en wat de kwaliteit van de inzet van participatie is. Daarnaast mist er iemand die met een 'helicopterview' de samenhang en overlap tussen alle lopende participatietrajecten monitort

Samenhang met raadsadviseur Participatie en communicatie

Bij de griffie is de raadsadviseur Participatie en communicatie gestart. Dit is naar aanleiding van de wens van de raad. Dit staat dus los van de uitkomsten van het rekenkamerrapport. De raadsadviseur Participatie en communicatie kijkt vooral naar hoe de raad beter in verbinding komt met de inwoners van Harderwijk. Hierbij wordt gekeken naar hoe de verschillende doelgroepen in Harderwijk en Hierden goed kunnen worden bereikt.

De adviseur Participatie, waar dit voorstel over gaat, kan gebruik maken van de kennis en kunde van de raadsadviseur Participatie en communicatie. De doelgroepen die bereikt worden leveren immers informatie op die de adviseur Participatie kan gebruiken voor het maken van het beleid. Er is geen overlap in taken tussen de twee functies.

Het voorstel is om scenario 1 verder uit te werken en te betrekken bij de advisering rondom de kadernota.

Kader

Rekenkamerrapport Participatie in Harderwijk

Alternatieven

Het advies en voorstel is om uitvoering te geven aan scenario 1. Dit is het meest wenselijke scenario, waarbij we het meest voldoen aan de uitkomsten van het rekenkamerrapport. Ondertussen hebben we als gemeente nog steeds een ombuigingsopgave te realiseren en een taakstelling in te vullen. Er zijn alternatieve mogelijkheden waarbij er minder structurele middelen nodig zijn.

Zo is het mogelijk om te kiezen voor scenario 2. Hierbij voldoen we niet volledig aan de adviezen van de rekenkamercommissie. In het licht van de financiële positie van de gemeente is het wel mogelijk om de afweging te maken aan de manier waarop de participatie wordt vormgegeven

Een ander alternatief is om eerst het participatiebeleid te actualiseren voordat er invulling wordt gegeven aan de functie van participatieadviseur. Hiervoor zijn incidentele middelen nodig. Het wordt echter niet aangeraden om eerst het beleid te actualiseren. De participatieadviseur kan dan namelijk ook meedenken met het participatiebeleid en dit op integrale wijze oppakken.

Beoogd effect

Het inbedden van de kennis en expertise rondom participatietrajecten in de ambtelijke organisatie.

Argumenten

1. *Met een participatieadviseur wordt de expertise rondom participatie belegd*

Dit stelt de organisatie in staat om effectievere participatieprocessen op te zetten, te beheren en te evalueren. Op deze manier wordt de specifieke expertise ondergebracht in de organisatie. Er is behoefte aan specialistische kennis op het gebied van participatie. Een duidelijk aanspreekpunt, een helder verwachtingspatroon en een (standaard) proces ontbreken nu. Door het inzetten van een participatieadviseur komt er samenhang. Diegene overziet de totale inzet van participatietrajecten, wat zorgt voor meer duidelijkheid bij en over participatie in de gehele breedte.

2. *Uitvoering van het participatiebeleid is nu niet belegd*

Harderwijk heeft in 2010 participatiebeleid opgesteld. In 2016 is dit beleid herzien, maar dit waren marginale aanpassingen. Participatieplannen zijn onderdeel van het totale traject bij het opstellen van projectplannen of het maken van nieuw beleid. Het is op dit moment onduidelijk wie de participatieplannen moet maken, wie deze motie uitvoert en wie de uitkomsten van participatietrajecten analyseert en verwerkt. Een eenduidig aanspreekpunt met de juiste expertise ontbreekt. Door met een participatieadviseur te werken, wordt dit op een eenduidige manier opgepakt.

3. *Capaciteit voor vormgeven van participatietrajecten in de organisatie ontbreekt*

Participatietrajecten kosten tijd en capaciteit. Afhankelijk van het gekozen instrument, is vervolgens ook de analyse en verwerking van de verkregen participatie-input een tijdrovende aangelegenheid. Een participatieadviseur kan ervoor zorgen dat participatie strategisch wordt geïntegreerd in de kernactiviteiten en besluitvormingsprocessen van de organisatie. Dit voorkomt dat participatie als bijzaak wordt beschouwd en verhoogt de kans dat input van verschillende belanghebbenden wordt meegenomen in de beslissingen. Onderzoek bij andere gemeenten leert dat specifieke expertise de kwaliteit en continuïteit van participatietrajecten - en daarmee de kwaliteit van beleidsvorming - ten goede komt.

4. *Een participatieadviseur helpt de complexiteit van participatie te beheersen*

Participatie is complex, vooral wanneer er veel belanghebbenden en belangen zijn. Een specialist kan de organisatie helpen bij het beheersen van deze complexiteit door geschikte methoden en instrumenten te ontwikkelen en toe te passen. Een specialist legt lessen uit eerdere participatieprocessen vast. Dit zorgt voor continuïteit en helpt bij verbetering van toekomstige inspanningen.

Omgevingswet

Participatie is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. Met dit voorstel geven we meer vorm aan de inhoud van de participatietrajecten.

Financiën

De extra salariskosten (CAO 2024) bij scenario 1 zijn €97.000,- per jaar. Hiervoor is geen dekking beschikbaar binnen de bestaande begroting. Voorgesteld wordt om dit onderwerp aan te melden bij de Kadernota 2026-2029 zodat dit voorstel integraal kan worden afgewogen.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Communicatie

Niet van toepassing

Uitvoering

Als er conform wordt besloten, dan wordt er een kadernota-aanvraag ingediend.

Evaluatie

Niet van toepassing

Bijlagen

1. Concept Raadsbesluit